

Teď to víme najisto.

Jedno přísloví praví, že prý vždy to neočekávané se stane. Však není pravidla aby nebylo výminky; tentokrát víme, že se stalo očekávané. Miníme totiž rozhodnutí vrchního soudu v příčině zákona ustanovujícího dopravní ceny po dráhách v Nebrasce.

Jak známo, přijal státní sněm v roce 1893 zákon ustanovující ceny dopravní pro dráhy v Nebrasce, kterýmžto měla snížena býti sazba dosavadní asi o 30 procent. Vzorem v tom ohledu byla sněmu aneb vlastně dotyčné komisi sněmovní sazba ustanovená státní komisí železniční vedlejšího státu Iowy. Hned tehdy když předloha dotyčná přijata byla, dráhy a jejich mluvčí popírali ústavnost její, dovozující, že snížení, kteréž sněm podniknul jest tak radikální, že by dráhy při něm obstáti nemohly, že by musily dosazovat, což by se rovnalo konfiskaci majetku a jelikož ústava zaručuje, že nikomu nesmí býti uzmut majetek bez náležitosti soudního řízení, že proto zákon onen jest neústavním.

Necht' si dráhy věřily aneb nevěřily skutečně v pravdu toho, necht' si jednalo se jim o úplné zrušení zákona sněmem přijatého, aneb jen o to, aby aspoň na nějaký čas zabránily vstoupení této v platnost, jisto jest, že odepřely poslušnost zákonu a dovolávaly se ochrany soudní. V krajském soudu vládním, kamž případ přenesen byl, rozhodl soudí Brewer ve prospěch dráh, z kteréhož rozhodnutí se stát odvolal k soudu vrchnímu, kdež celá pře po kolik roků ležela a konečně před rokem k projednání přišla, však teprve nyní rozsudek vynešen. Hlavním spornou otázkou, kterouž se jednalo, bylo to, zda-li za sazby, jakéž sněm ustanovil, byl by příjem dráh dostatečným, aby kryl vydatí běžné a zároveň poskytoval nějakou odměnu kapitálu v podnik vloženému. Při tom otáčela se celá věc o ten stěžejní bod, zda-li za kapitál do podniku vložený má se považovati kapitál, za kterýž by se hotově dráhy zříditi daly nyní, aneb zda-li mají za týž považovány býti akcie a dluhopisy, jimiž dotyčné dráhy obtíženy jsou. Jak se podobá, dokázaly dráhy, že v případě poslednějším by nedostačovaly příjmy dle sazby zákonem ustanovené k nějakému výtežku. Naproti tomu ze strany státu dokazováno, že nemá za záklád kapitálu bráno býti vydání úpisů a akcií, třeba namnoze zvodných aneb neoprávněných, nýbrž skutečná cena majetku. Vrchní soud v rozhodnutí svém přidal se k vývodům dráh.

Rozsudek tento jest do jisté míry v odporu některým rozsudkům dřívějším. V případech tak zvaných "grangerských" soudů z let sedmdesátých, rozhodnul vrchní soud, že stát má nepopíratelné právo regulovat ceny dopravy. Nynějším rozhodnutím však právo toto obmezeno jest tou měrou, že se stává úplně bezcenným a tedy v podstatě rozsudkem tímto zrušen jest vlastně rozsudek dřívější.

Jestliže stát právo má k regulování sazby za železniční dopravu, pak též do jisté míry má právo toho používat. Však rozhodnutí právě vydané provozování práva toho přímo překáží a nemožným je činí. Jest sice pravda, že rozhodnutím tím nebylo právo to zrušeno a výslovně je v něm vyloučeno, že sazba, kteráž určena byla v roce 1893 jest nepřiměřenou, příliš nízkou a tedy neustaví pro ty poměry, jaké tehdy panovaly a o jakých dráhy důkazy podaly, že však za jiných poměrů totiž za doby hojnějšího dovozu a hojnějších jiných příjmů dráh, mohla by sazba ta býti dostatečnou. Však

v tom právě vězí ten háček. Tím rozhodnutím staví se soudy na svrchované stanovisko, staví se nad sněm a moc zákonodárnou, vyhražujíce pro sebe to právo k rozhodnutí, jaká jest vlastně ta pravá a přípustitelná míra sazby, jakouž by sněm právo měl uložit. Právě toto rozhodnutí činí každý pokus o regulování sazby dopravní nemožným. Když sněm kdykolivěk přijme sazbu nějakou, ať přiměřenou aneb ne, mohou se dráhy vždy dovolávati ochrany soudů proti téže, dovozující, že se jim děje křivda a bezpráví a tak nulifikovati zákon takový pro řadu let, než-li se dospěje ku docílení rozsudku vrchního soudu. Mezi tím se mohou ovšem poměry valně změnit a sněm by mohl započítí se svou nekonečnou prací poznovu, kterážto komedie se může pak znovu opakovati od začátku.

Nemůžeme se domyslíti, že by rozsudek tento byl správným, necht' uvažujeme o něm po stránce jakékoli. Podle toho rozhodnutí bychom měli zákony se střídavou ústavností. Zákon totiž, kterýž by jednou dobou mohl býti neústavním, mohl by jinou dobou, za jiných okolností, býti ústavním. Na každý pád jest rozhodnutí toto patrným důkazem, že při uvažování o této věci měl soud na zřeteli více zájmy dráh, nežli zájmy lidu. Aniž považujeme za vyřízenou otázku tuto. Ta se vyřídití dá pouze jenom jedním způsobem, způsobem spravedlivým po právu a spravedlnosti, za jakou však rozsudek tento považovati nemůžeme.

V památný den.

Národní Listy dne 24. února:

Dnes tomu padesáte let, co otřásla zhlubokým vzduchem spoutané Evropy hromová rána: Paříž se vzbouřila a v několika hodinách smetla nejen "židovského krále" 75letého Ludvíka Filipa, ale vůbec celou dynastii Orleanovců s francouzského trůnu, jež roztrfštila a spálila na břehu sekvanckém, aby na místě království prohlásila organisovanou lidovládu čili republiku, "v níž národ sobě volí svobodně nejen zákonodárce, ale i vládce své, aby učinili vůli jeho právem a právo zákonem a tento přiodělí majestátem bývalých dynastií Francie."

Proč vzpomínáme památného toho dne 24. února 1848 z pohnutých dějin Francie? Poněvadž sotva jest v letopisech lidstva dne druhého, jenž byl by měl pro osudy celé téměř novověké Evropy významu hlubšího a dalekosáhlejšího nad tento den úžasné rychlého vítězství lidu nad špatnou, porušenou a porušující vládou. Tato vítězná únorová revoluce francouzská udeřila v ostatní Evropu jako blesk a rázem protrhla olovená mračna despotismu svaté aliance nad hlavami prociťující národů. Jakoby hlas těch zvonů, jimiž Pařížané z rána 24. února 1848 bili na poplach, byl doletěl do nejodlehlejších končin a vlastní uhnětených národův a rázem jich vyburcoval ze staletého otročího spánku, rázem jim vrátil sebevědomí jejich důstojnosti, jejich práva a síly: tak se všichni všude počali hýbat, osmělovat a troufale ku svým vládám ozývat: "sejměte nám pouta, odstraňte poručníky, jsme plnoletí, vraťte nám naše dědictví, naši národnost, naši svobodu!"

Ano, v tom spočívá velkopamátný epochální význam dne 24. února 1848. On byl signálem nové doby, probudivším miliony národův evropských k novému životu. Všichni tehda doufali, že k lepšímu a trvale šťastnému. Bylo jim, jakoby byli z Francie zaslechli blahé evangelické poselství: "Vstaňte, vezměte lože své a následujte mne."

Neznali skutečného stavu a vývoje věcí domnívali se, že stal se uprostřed devatenáctého století záraz; však i trauocí vlády střeoevropské tak soudily a lord Brougham dal jejich ustrnutí, jejich překvapení neskonalemu nejnějnější výraz, žasná nad revolucí pařížskou ze dne 24. února jako muž nad nevysvětlitelnou katastrofou, jako nad "náhlým dílem okamžiku," nad převratem, jenž nebyl žádným předchozím plánem připravován, žádným pocitem oprávněné nespokojenosti vyvolán — jako nad pouhým zločinným attentátem francouzské nestálosti a násilnosti, jenž se podivuhodně zdařil "hrstce řemeslníků, shrnámážděných v jedné tiskárně", "půl tuctu neznámých individuí, kteří svrhli vládu, proti níž nikdo ničeho neměl a dosadili novou, po níž nikdo netoužil."

Tak zajisté pohlížely všechny tehdejší vlády na událost pařížskou a city všech zpátečnicků soudobých vyjádřil zajisté týž lord Brougham nejsprávněji, když zabědoval: "Tato únorová revoluce francouzská odhaluje nám děsnou pravdu, že žádná budova státní na dále nemá zabezpečeného trvání. Den 24. února 1848

zích naprosto. Mnoho-li asi bylo koncem roku 1847 v Čechách, ba v celém Rakousku lidí, kteří by byli znali řeči Thiersovy, Toquevillovy, Lamartinovy, Barrotovy ve sněmovně francouzské; nad tož ostré ty řeči mluvené na "reformních" banketech po celé řadě francouzských měst. — Tím větší byl pak ovšem dojem zprávy o nastalém výbuchu vlnění pařížského.

Toto tak netušené snadné a náhlé vítězství povstaleho lidu pařížského elektrisovalo všechny ty miliony nespokojených myslí celou šifí Evropy, dodalo netroufalým otrokům rázem srdce a vznitilo je tak, že šmahem trhli svými okovy a roztrhnouše je, vmetli je překvapeným vládám na hlavy. Prudkost pařížských povstalcův jakoby byla zachvátila veškerenstvo.

Jaro roku 1848 překvapilo přírodu, národy i vlády. Nikdo nebyl na to probuzení, na to hnutí jarobujné připraven, všichni byli jim takřka uchvácení, omámení. Revoluce byla ve vzduchu památného toho jara, byla jeho vzplanutím, jeho poesíí, jeho květem divukrásným, jeho stromem poznání, jeho "hříchem ráje."

S jakými pocity hledíme dnes

Evropě, nebo kdekoli jinde...., pokládala by se republika francouzská za oprávněnou ozbrojiti se, aby toto oprávněné hnutí vzrůstu a národnosti národů zastítala!"

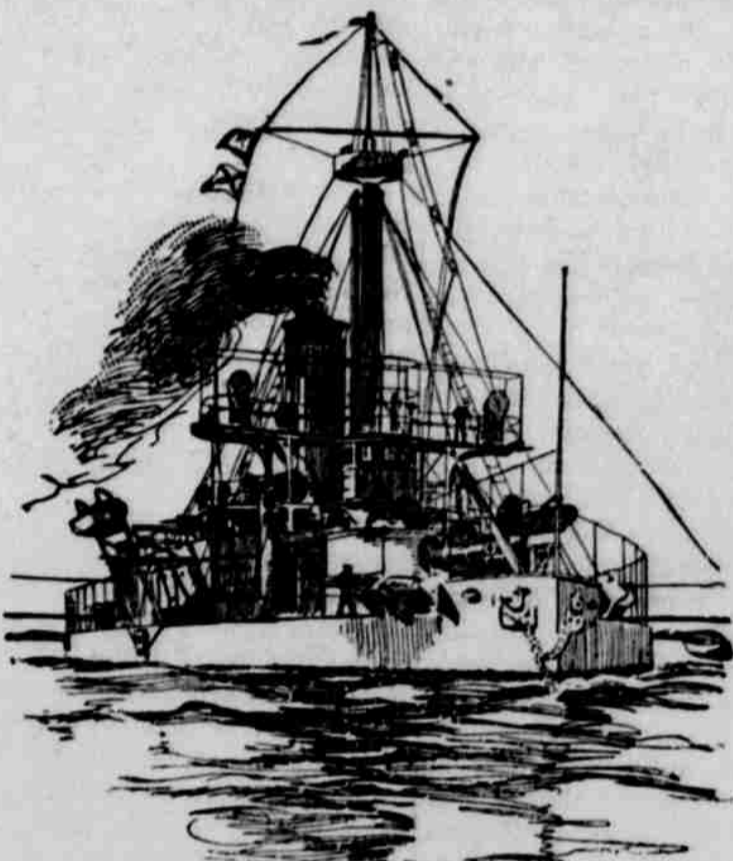
Nikoliv články časopisecké, ale brž knihu bychom musili napsati, kdybychom vyložiti chtěli veškeré příčiny zmaru nadějí národův do jara roku 1848 kladených. Němečtí hegemoni a socialističtí internacionalisté necht' před soudem dějin se obhájí, mohou-li!

Jen tolik budíž nám dopřáno dnes zjistiti dle pravdy: že my Čechové za celé to půl století nezpovněvali se oněm ideálům vznešeným, jež plály tehda nad kolébku našeho politického a národního znovuzrození.

My nezradili ani zásady národní spravedlnosti, ani zásady svobody, my zůstali věrni svatému praporu: pokroku a sebeurčení národů, — a my dochovali si přes půlstoletí protivenství a svobody ideální tu svěžest naděje a víry ve vítězství práva a pravdy, svobody, mravnosti, pravdy a poctivosti, která dnes před půl stoletím probudila a nadchla lidstvo evropské k novému životu.

Vrahové nevinní.

Ve Wilkesbarre, Pa., skončeno v úterý projednávání žaloby podané proti šerifovi Martinovi a jeho příručím pro hromadnou vraždu bezbranných stávkářů u Latimer a případ před 5. h. odp. porotě k rozhodnutí odevzdán. Po zahájení ranního zasedání ujal se slova obhájce obžalovaných, bývalý nejvyšší státní zástupce Palmer, jehožto vývody opíraly se o 3 body a sice předně: že od 3. do 10. září okolí Hazleton výtržností panovaly; za druhé, že šerif Martin přivolán tam byl za účelem zjednání pořádku a za třetí, že dav kterýž na Latimer táhl, počínal si nepořádně, násilnický proti zákonně z toho vyvozoval, že i kdyby porota k náhledu dospěla, že šerifem rozkaz ku palbě oně dán byl, obžalovaní příručí vinnými uznati nemůže, an toto jednání výhradně jen z rozkazu svého představeného, kteréž v době té svrchovanou moc v rukou svých měl. Řeč svou končil následovně: "Shledáte-li, že stávkáři počínali si násilnický, že odmítli poslechnouti rozkazů šerifa, že život šerifa a příručích jeho byl v nebezpečí, pad uznati musíte, že ani šerif ani jeho příručí vinnými býti nemohou." Po něm následoval krajský návladní, jehož řeč skončena o 4. h., načež ihned soudce k podávání návodu porotě přikročil. V počátku návodu svého obmezil se soudce na výtčení různých stupňů vraždy, načež projednával otázku, zda před 10. zářím v okolí onom panovaly takové poměry, že šerif k povolání tak značného počtu příručích oprávněn byl, při čemž zároveň jednal o právu, jehož dělnictvo požívá. Právil mezi jiným: "Nestává žádného zákona, jímž by dělnické třídy zakazováno bylo práci zastaviti a stávkou prohlásiti, když dle náhledu jejich ve vlastním jejich zájmu to jest, tak učiniti. Nestává dále žádného zákona, kterýmž prohlasováno by bylo za spiknutí ze strany dělnictva, když toto se spolčí a vzájemným dohodnutím odmítne pracovati, dokud by sporná otázka mezi nimi a zaměstnavateli k jejich vlastní spokojenosti vyřízena nebyla." Návod jeho ku porotě skončil následovně: "Jisto jest, že jak u West Hazleton tak i u Latimer velký dav stávkářů neuposlechl šerifa, když tento jim náfídil se rozejíti a že vzdor rozkazu jeho dále bráti se chtěli. Též o tom není pochybnosti, že šerif měl práva při provádění povinností, zákonem naň vznešených, vydati rozkaz onen a bylo-li právem šerifa náfíditi davu, by se rozešel, tu bylo zároveň

MONITOR "HRUZA."

Monitor "Terror" jest jedním z moderních monitorů naší válečné flotily. Má dvě otáčecí věže se čtyřmi 10palcovými a osmi menšími děly. Pořizen byl nákladem \$3,178,046, jest 260' top dlouhý a pluje rychlostí 12 uzlů za hodinu.

ztroskotává u nás pro vždy důvěru v každýkoliv systém politické moci a to nejen ve Francii, nýbrž po celém světě. Veliký pocit bezpečnosti musí u veškerých vlád vymizet, žádná nezná dne ani hodiny svého konce." — Co bylo zpátečnickům a despotům před půl stoletím k hrůze, naplňovalo utlačené národy nadějí a radostnou sebedůvěrou.

Dnes ovšem víme, že neudál se 24. února 1848 v Paříži žádný novověký záraz, ale že tu po drahně let sbíraly se ve všech vrstvách společnosti prameny nespokojenosti, nevole a hněvu proti lžiústavní vládě krále Ludvíka Filipa, která systematicky porušovala inteligentní část národa velikou možnou korupcí, aby nepozorovaně nad mravně zčervivělým, jen za hmotným ziskem se honícím národem upevňovala a rozhojňovala listivě svou despotickou moc; avšak tato hra byla od desetiletí bystře pozorována a stíhána řadou neporušitelných, statečných vlastenců, kteří užívali posledních zbytků ústavních svobod a práv, aby slovem i tiskem národ varovali a u věrnosti k zásadám první velké revoluce francouzské, k zásadám to svobody, rovnosti a bratrství posilňovali. —

O těchto dlouhých bojích a zápasech francouzské žurnalistiky za politickou svobodu nevědělo se v cizině, na př., u nás za panující zde tiskové censury v širších kru-

po padesáti letech na tento luzný sen našich otcův!

Abý jim byl tak někdo tehda řekl, že ještě po půl století budou zde národové úpěti v hofí křivd a útisku bezpráví jako tehda, bude jim krušně zápasiti o nahotu tu existenci, o každou píď svého národního práva a své politické svobody.

Ano, aby byl tak kdo před půl stoletím — v den 24. února 1848 — našim tehdejším vlastencům předpovídal, že se my Čechové r. 1898 budeme muset ještě s Němci zdejšími tahat o pouhé rovné právo svého jazyka v úřadech a veřejném životě vlastní svých, ba že nám budou chtít roztrhat naši vlast a upírat v ní právo prvorozenství; že se my Čechové ještě po půl století budeme marně dovolávat obnovení dobrého práva vlastní své a korunovace krále svého, ba že bude za těžko nám i toho prosadit, aby sněm království českého za právo to se ozval podobně jako se ozvali stavové českého roku 1847! —

Ba trudná, strmá a dlouhá jest cesta pokroku dobra, práva a pravdy; balvány a hlozím zatrasena zůstala ještě po padesáti let dráha svobody potlačených národů, jímž šlechtný idealista Lamartine manifestem republikánské vlády ze dne 4. března 1848 na zdař bůh sliboval: Udeřila-li by po vůli boží hodina znovuzdvižení jistých potlačených národností v